

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.
Előfizetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény. Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fill.

Napfény borongó ködben.

F. Hazánk felett sokszor terítgette gyászos leplét nehéz, fojtó párázat, mely vérrrel borított térségekről szállt fel a levegő magas tájaiba. A tenger-sok vér a szabadságért vívott kemény harcokban ömlött ki.

De szintoly sokszor borongott felettünk sűrű, átláthatatlan köd, mely nehéz járású idők fellegeiből ereszkedett le hazánk virányaira.

A történelem igazságának világító fáklyája tiszta fényben állítja szemünk elé azt a közismeretes tényt, hogy úgy a szabadságharcaink vérenek párologásától megnehezült levegőt, mint a borongó köd rétegeitől ellepett látóhatárt, a királyi trón magasságából kiszökellő nap-sugarak tisztították meg.

Minden harcban, mely a nemzet és király között kitört, minden félreértésben, mely kettőjük között keletkezett, a királyság eszméjének ereje és a királyi trónnak felmagasztalása volt az a békeforrás és az a nyugvó pont, melynél a királyt erőlt arra, hogy a nemzetet és alkotmányát jobban szeresse, a nemzet pedig serkentő ösztönt kapott a királyhoz való kitartóbb bizalomra.

Ebből fejthető meg az a páratlan

világtörténeti jelenség, hogy Magyarország szabadságharcai nem hagytak hátra gyűlöletet sem a nemzetben a dinasztia ellen, sem a dinasztiaiban a nemzet ellen. Nem ismeri a történelmet, aki azt állítja, hogy a király és a nemzet valaha gyűlölték egymást. Ilyesmi nem történt soha, a minnek ékesen szóló tanubizonyosága az a tény, hogy annyi évszázadon át Magyarországon a dinasztikus kapcsolatok meg nem lazultak. Pedig meg kellett volna lazulniuk, ha valaha akár a király, akár a nemzet szívébe gyűlölet fészkelte volna be magát. Hiszen tudjuk, hogy a gyűlölet nem is lazít, hanem egyenesen bont és tép.

S éppen azért, mert a gyűlöletnek égő szenvedélye soha sem tüzelte ellenállásukat, minden meghasonlásban kölcsönösen keresték a bonyodalmakból kivezető békeutat. Meg is találták eddig még mindig, s meg fogják találni most és ezután is mindig.

A nemzet éppen a bonyodalmas időkben érezte leginkább azt az egyesítő és összetartó erőt, mely a szent korona viselőjének fenkölt személyében központosulva, magához vonzza és megakasztja az egyetértést bomlasztó törekvéseket, uralkodik az egyéni nagyravágyás érdekei felett, megtöri az önzés hatalmát, és

a közjónak mindenképp felett álló szempontja köré csoportosítja a tiszta lelkű hazafiak küzdelmét és szolgálatait.

A szent korona viselője pedig szintén a meghasonlás keserű napjaiban látja be legtisztábban azt az igazságot, mely mindig tisztán ragyogva, ha ármányos s a nemzet ellen gonosz indulattal viseltető tanácsosok árnyat nem vetnének reá: hogy a korona és a nemzet érdeke között nincs, nem volt soha és nem is lehetséges ellentét.

Mivel ilyen felfogásokat termel, illetőleg sugárzóbb fénypont elé állít minden bonyodalom, mely bármikor a magyar király és a nemzet között keletkezik, csak természetes, ha a kölcsönös megértést és a kibékülést egyrésztől a királyi trónnak a nemzet lelkében való újabb felmagasztalása, másrésztől a király szeretetének a nemzethez és alkotmányához való nagyobb közeledése előzi meg.

Igy történt ez a Rákóczy-féle felkelés, így utolsó szabadságharcunk után is.

Deák Ferencnek, a kinek emlékét Nyitravármegye a múlt héten nemzeti nagyságunk korszakaira emlékeztető fénynyel ünnepelte, legnagyobb érdemét éppen az alkotja, hogy ő a szenvedés és az idegenkedés legreménytelenebb idejében sem szünt meg hangoztatni a király

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Siremlékek között.

A minap úgy estefeléd betértem abba a virágos kertbe, melyet a legmélyebb fájdalom hozott létre, bánatos szív gondoz, keserű könnyek öntöznek, és a hol minden csak gyászt, mulandóságot, pusztulást, enyészetet hirdet.

Szokatlan szomorúság, levertség fogott el, mikor a temető kapujának küszöbét átléptem. Nem csoda! Ember, gondoldj a halál borzalmaira, és megszűnik minden földi örömed!

Hosszú távollét után a volt jó ismerősök sírhantjait kerestem fel, hogy emléköknek áldozzak.

Mindjárt ott a kápolna közvetlen szomszédságában áll egy síremlék, mely előtt mintha egy belső hang így szólalt volna meg:

— Megállj! Ne tovább! Gondolj rám!

Megnézem az egyszerű síremléket, elolvasom a még egyszerűbb felírást és... mely megindulás vett erőt lelkemen. Önkenytelenül is kalapom után nyúltam, levettem, és... leróttam a kegyelet adóját.

Azután gondolatokba merültem. Több mint egy évtized története vonult el szemem előtt.

12 évvel ezelőtt történt. Szép nyári éj volt, mikor búcsút vettem innen. Távoznom kellett messzire, mint gondoltam, visszajöhetetlenül. Szóltanul, kedvetlenül, könnytelten szemekkel álltam ott a kertben a jóbarátok között. Mindegyiknek volt valami őszinte szava hozzám. Ő, kit most már e néma hant takar, folyton csak avval vigasztalt:

— Ne búsuljon, nemsokára újra találkozunk itt!

Két év múlva, ugyanazon időben, súlyos betegség lepett meg... mindkettőnk. Rajta csakhamar diadalmaskodott. Ő ott feküdt a ravatalon mozdulatlanul, én a kórágóban. Csak gondolatban kísérhettem utolsó útjára.

Az idő mult, és én csakugyan ismét visszatértem, mint megjósolád, te jóbarát! Újra találkoztunk. De hol és hogyan? Te nagyon is korán leszakadtál az élet fájáról, mint az a sárguló levél, mely éppen most hullt ide sírodra, zizegve, jajjal, panaszszal telve, s eljöttél ide, a könny és bánat tanyájára pihenni, mintha már elfáradtál volna. Nem édes, nagyon is szomorú a viszontlátás! De... nem keservek! Ide, ahol te már rég porladozol, előbb-utóbb valamennyien követünk, kik együtt valánk, kik örömben, bánatban osztoztunk. Addig is Isten veled! Nyugodjál békeben!

Letörölöm könnyemet és tovább folytatom utamat.

Sorra járom a sírokat, és volt ismerőseim mindegyikéhez van egy-két szavam.

Amint ott bolyongok, eszembe jut, milyen különös is az ember. Ismerősök síremléke előtt megállunk, sajnálkozásunkat fejezzük ki elhunytuk felett, megemlékezünk erényeikről, és ha imát nem mondunk értök, legalább „Nyugodjék békében!” vagy „Isten nyugosztalja!” szóval távoznunk tőlük. Idegenek sírja előtt azonban rendszerint egész közönyt, hidegen haladunk el, síremlékeket talán megnézzük, ha feltűnő nagy vagy szép, a felírást is elolvassuk talán, aztán ott hagyjuk, legfőképp még azt a megjegyzést kockáztatjuk: „Szép síremlék!”

Vannak azonban mégis síremlékek, melyek jóllehet idegenek nyugvóhelyét jelzik, mindenkit megindítanak, s még a köszívű ember szemébe is könnyet csálnak. A világ leghíresebb temetőiben, Olaszország legnagyobb városainak temetőiben magam is százával láttam ilyeneket. Valóságos remekművek; a szobrászat legnagyobb mestereinek vésői alól kerültek ki. Ezen síremlékek legnagyobb része — a mi temetőink síremlékeitől eltérően — a legtisztább fehér márványból kivésott szobrok. Rendesen a való életből mérték

és a nemzet érdekeinek egymásra utalt összetartozását. A király a nemzet ereje nélkül nem lehet erős, a nemzet a király támogatása nélkül nem lehet biztos.

A trón fenn nem állhat, ha rá nem támaszkodik egy erős nemzetre, ez pedig nem boldogulhat, ha boldogulásának összes alapfeltételeit rá nem építi egy erős trónra. Ők együttvéve az ország sorsának intező tényezői, s ha bármelyik közülök félreismeri azt a hivatást, melyet érdekeik közössége kapcsán hiven be kell tölteniök, akkor úgy a hazaszeretnek, mint a dinasztikus érzésnek legsürgősebb feladata oda hatni, hogy a két tényező újra találkozzék és karöltve haladjon országfentartó hivatásának magaslatán.

Ezt hirdette Deák Ferenc az elnyomatás legszomorúbb korszakában, hirdette hazafiúi meggyőződésének egész erejével és kitartó következetességgel.

Bátor hitvallásával, melyet mély belátású bölcsesége sugallt neki, aranytiszta jellemének ragyogó zománca pedig az erény dicsőséges talapzatára állított, elérte azt, hogy a szent korona ismét behelyezkedett a nemzeti érzések központjába, a hol azt felmagasztaltatás érte; a király pedig ezen szent ereklye, a nemzet erősségének ezen hatalmas vértje révén közelebb jött az ország ősi alkotmányához, melyből a nemzet ereje sarjadzik.

Ezt a felmagasztaltatást és ezt a királyi közeledést nyomban követte az 1867-iki békemű.

Most is, ha a zavaros helyzetből, melyet a félreértések egész tömege bonnyoltott össze, kivezető békeutat akarunk találni, fel kell szívünkben magasztalnunk a szent koronát, a királyság elévülhetetlen szent eszméjét, hogy a békülékenység érzelmeivel és a tiszta igazság nyugodt meggyőződésével álljunk helyt jogaink védelmében.

A királyi trónhoz való tántoríthatatlan ragaszkodás és a hódoló tiszteletnek

szíveinkben emelt oltára, melyre szent koronánkat helyezzük, közelebb hozza, bizvást hisszük, alkotmányos jogainkhoz a királyt. Kettős kapocs a szent korona, az egyikbe a nemzet fogódzik, a másikba a király. A melyik eleresztené a kapesot, az menthetlenül elveszne.

Bízunk tehát! Napfény ragyog a királyi trón magasságában, hogy kiszökellő sugarainak aranyával elszélessze a borongó ködöt.

Deák Ferenc ünnepély Nyitrán.

Nyitra város okt. 28-án tartotta Deák Ferenc születésének százados évforduló ünnepét, mely alkalommal a város gazdagon fel volt lobogóva. Tíz órakor ünnepi isteni tiszteletet tartott Biringer Ádám kanonok-plébános Hevera J. és Cseffalvay A. segédlelkészek asszisztenciájával, melyen megjelent a városi képviselő-testület csak nem teljes számmal. A nyitrai honvédtisztikar Lóskay Gábor dandárparancsnokkal az élén, Thuróczy Vilmos cs. és kir. kamarás. Az isteni tisztelet után az ünnepelő közönség a városházára vonult, melynek nagyterme zsúfolásig megtelt. A nyitrai honvédtisztikar itt is kivette a maga részét, mert testületileg vonult a városházára, hol Faschler Ferenc polgármester megnyitván a gyűlést átadta a szót az ünnepi szónoknak, dr. Dudek János küsszeminariumi rektor s felső leányiskolai igazgatónak, ki a következő nagyszabású beszéddel méltatta a haza legnagyobb fiát:

Tisztelt Ünnepelő Közgyűlés!

Újabb nemzeti történetünk legnagyobb alakjai közé tartozik Deák Ferenc, kinek születése századik évfordulóját megünnepelni, emlékezetét hazafias kegyelettel felújítani, a személyében és tetteiben megnyilatkozott fajszertetnek hódolni e napon jött össze Nyitra város közönsége.

Nekem jutott a megtisztelő feladat, hogy megszólaltassam a történet műzsáját e nagy férfiú életéről és hogy kifejezést adjak ama kegyeletes érzésnek, mely mindnyájunk lelkét a Deák Ferencre való visszaemlékezésnél betölti.

Kegyeletes érzést mondok; mert ilyet érdemel a férfiú, aki egész életét a hazának szentelte s aki államiségünk átalakulásának böles és higgadt vezérmunkása volt.

Nem vélek azért jobban megfelelni feladatomnak, mint ha ezen ünnepies pillanatban egy kis esokorba fűzőm Deák nyilván-

nos pályájának főbb mozzanatait s ezekben mutatom ki: ki volt nekünk Deák Ferenc s miben állott nagysága?

Tisztelt Közgyűlés! Szomorúan érdekes idő volt az, a mult század harmincas éve, melyben Deák nyilvános pályája kezdődik. Epen hogy ébredezni kezdett a sokáig alvó nemzet. Nemrég zajlott le a Bars s Nyitra-megye és utánok a többi megyék mozgalma Metternich törvénytelen ujoncszedése és adó-behajtsa ellen. Lefolyt már az újabb életkedvet jelző 1825-ki országgyűlés is és szerte-hangzott már a hazában Széchenyi István gróf ébresztője, hirdette az új időket, az elavult nemzeti intézményeink átalakulásának szükségét, ha a nemzet élni s ha a nyugati nemzetekkel a haladásban lépést tartani akar.

Ritka merész szózat volt az a rendileg tagozott s az ősi nemesi kiváltságok között nevelkedett nemzethez intéző. Nem kevesebbet jelölt meg első teendőikül, mint az ősiség eltörlését, a köztelherviselést, a törvényelötti egyenlőséget és a jobbágyság felszabadítását, amik alapján érintették az akkori rendi alkotmányt.

A belátóbbak esatlakoztak az új programhoz, de magát a rendi társadalmat erős forrongásba hozta az... Nem esoda, hisz jogairól való lemondásról volt szó. Az országgyűlésen ugyan eddig is volt ellenzék, az azonban a kormányval való ellenkezésben és épen ezen ősi kiváltságok körülsáncolásában kereste a hazafiságot.

Idő kellett tehát hozzá, míg az új reformeszmék átjárják a társadalmat s míg belőlök valami bekerül a megyei követi utasításokba is. De bekerült végre s a nagy mozgalmak között megnyitott 1832-6-ki országgyűlésen a régi ellenzék ezen reformeszmék alapján már reformpárttá kezd átalakulni, lassan és bizonytalanul, nem lévén tisztában az iránt, miként s mely ponton kezdje meg a munkát.

Ekkor érkezik Pozsonyba, a dietára, 1833 május 1-én Deák Ferenc, Zala követe, a lemondott bátyja helyébe. Első fellépése mindjárt meggyőzte a követeket arról, hogy erre a különben akkor még csak 30 éves férfiúra valóban szükségök volt. De szükségök volt rá első sorban magának az ellenzéknek. Az ellenzék férfiai között ugyanis voltak jeles szónokok, régi kipróbált erők, de egyikök sem volt olyan, aki az ellenzéken az elágazó nézeteket egyesíteni, társainak imponálni és a tanácskozások menetére állandó döntő befolyást gyakorolni képes lett volna. Nagy Pál már lejártá magát, Balogh János, Beöthy, Bezeredy meg nem voltak erre alkalmasak. Kossuth Lajos, aki szintén most először lépett a dietára, mint egyik távollevő követ helyettese, csupán az Országgyűlési Tudósítások szerkesztésével foglalkozott.

Deák lett egyszerre a vezér, az ellenzék

tárgyukat, és egy-egy szomorú, megkapó képet vagy jelenetet állítanak elének, melyet minden magyarázat nélkül első pillanatra megérthet mindenki. A szoboralakok az előnytnak és a családtagoknak életnagyságú, a megszólalásig hú másai.

Hadd említsék néhányat azok közül, melyek engem könnyekig megráztak, és feledhetetlen benyomást tettek rám!

Rómában a San Lorenzo temetőben különösen a következő két síremlék vésődött lelkembe:

I. Karosszekben ül a haldokló anya. Tiszta fehér, gazdag csipkékkel díszített hálókötös rajta. A sok szenvedéstől megkínzott, beesett, de azért még mindig szép arcára a boldogság utolsó örömsugára lopódzik, mikor egyetlen, pici fiát a szobába jönni látja. Rég leszámolt a világgal; kibékült Istennel, emberrel. Tudja, hogy nincs számára meutség; még egy-két perc, s el kell hagynia e siralom völgyét; nem zúgolódik, nem esik kétségbe, hanem megnyugszik Isten kifürkészhetetlen akaratában. Csak egyet sajnál: ártatlan gyermekét; de mivel ezt Isten oltalmába ajánlotta, csak az az utolsó óhaja, hogy búcsúcsókot nyomhasson homlokára. Magához szólítja tehát kis fiát, ki örömtől sugárzó arccal siet feléje, s mivel nem ér fel édes anyja arcához, felágaskodik, s úgy öleli át. Az anya ajkán megjelenik az utolsó

mosoly, szemében az utolsó könny, összeszedi végső erejét, magához öleli pici gyermekét, homlokon csokolja, és... kileheli szerető lelkét.

II. A szoba közepén álló ágyban kiterítve fekszik a fiatal anya. Hőfehér halotti lepel takarja. A szobába benyit kis leánykaja, és mikor látja, hogy senki sincs a szobában édes anyja mellett, ki ő vele is foglalkoznék, odalép az ágyhoz, fel emeli a lepel egyik csücskét s alátekint. Nem látván édes anyját, ágaskodni kezd, s egyik kezével belekapaszkodik a vankosokba, a másikkal a leplet emelgeti, rángatja, huzigálja lefelé, de cseppsege így sem láthatja a mamát. Nevén szólítja egyszer, többször, de semmi válasz; anyja nem mozdul. A picike előtt érthetetlen a dolog. Mikor látja, hogy senki sem törődik vele, és teljesen magára van hagyatva, elkezd keservesen sírni...

A milánói cimiteróban szintén két síremlék ragadta meg figyelmemet:

I. Egy szegényes sír előtt két kis leány térdel, egyszerű, kopott ruhában, meztláb. Azonnal látni, hogy árvák. A nagyobbik imára kulcsolt kezeibe temeti arcát és zokog. Siratja édes jó anyjukat, ki mindenük volt e földön; kit csak nemrég ölt meg a sorvasztó betegség, s ők itt maradtak minden nélkül, kiteve inségnek, nyomornak. Könnyzápóra megérteti velünk, hogy már

tudja, milyen az árvák sorsa: érzi már, hogy árvának lenni a legnagyobb csapás e földön. Rendes vendégök lesz majd az éhség, eledelök a keserűség, ruházatuk a kidobott rongyok, hajlékuk a széles égboltozat, pihenőhelyük az útszéli árok. Szeretet helyett durvaság, jó szó helyett szidás, szives fogadás helyett kiutasítás lesz osztályrészök. Kegyelem-kenyeret esznek majd, de azt is csak úgy hajítják oda nekik. Ó, beh sószívű teszik azt lehulló könnyeik!... Édes anyjuk, habár nélkülözések közt is, meleg szeretettel nevelte, ápolta, gondozta őket. Istenem, mily boldog is az, kinek jó szülője még él!... A kisebbik nem sír, nem zokog. Mit tud ő a reá várakozó sorsról? De azért ott térdel, mert úgy látja nénjétől, és kis kezeit összetéve ég felé tekint nyugodtan, boldogan, hiszen édes anyjától tanulta, hogy onnan felülről, az égből várjon minden jót.

II. Egy ifjú ravatalát körülállja a számos tagból álló család. Legnagyobb, legerősebb támaszokat ragadta el a halál. Az anya kezét tördelve, szivetrázón kesereg. A könnyek özönével enyhíti kimondhatatlan fájdalmát. A család feje erős; nehezen ugyan, de mégis leküzdi könnyeit; szemlesütve, keresztbe téve két kezét, áll ott bánatba merülten, a mérhetetlen csapás alatt már-már teljesen megtörve. — A gyermekek anyjukat ve-

lelke; nemesak ritka vonzó egyéni tulajdonságai és — ami akkor nálunk ritkaság számba ment — a kor színvonalán álló műveltsége képesítették erre, hanem a mód is, ahogy ő szólt a felmerült kérdésekhez. Ennek folytán nemesak az ellenzék eszmei irányítója lett, aki előtt a legnyakasabb párttag is mindig meghajolt, hanem a kormány is lassan úgy vette a dolgot, hogy ha az ellenzékkel számolni akar, arra kell hallgatnia, amit Deák mond.

Igy történt, hogy Széchenyi gróf vetette ugyan fel a reformizmékét, de azok Deák okos vezérkedése alatt kezdtek érni az országgyűlésen. Az első pedig, amin kikezdték a régi alkotmányt, az urbéri kérdés volt.

Az ellenzék harcát azonban fölötte neheznek, szinte óriásnak kell mondanunk; mert úgy kell néznünk a helyzetet, hogy ettől a pillanattól kezdve két irányban folyt a küzdelem egész 1848-ig: a nemzet alkotmányos jogaiért és a népért, mely az alkotmány sáncain kívül állott.

A kormány — Metternich hg. befolyása alatt — mindent ellenezett, hiszen a bécsi körök csak Ausztria tartományának nézték hazánkat, s céljaiknak nem a haladni akaró, nem a feljülő, hanem az elmaradt Magyarország felelt meg. De az előretörékvő reformpártnak magában a rendi társadalomban is elég nehézséggel kellett megküzdenie, mivel annak a szeméi előtt még nem állott tisztán a jövő, hogy milyen állapotba kerül, ha lemond a századokon át élvezett jogairól.

Kevés is az, amit e tekintetben ez az országgyűlés alkotott, de csaknem emberi erőt felülmúlónak kell mondanunk, ha azt azon idő körülményei közt nézzük. Törvényt hoztak, hogy a jobbágy pénzen válthassa meg a robotot, ha a földesura abba beleegyezik; hogy a jobbágytelken lakó nemes is fizessen adót; hogy az országgyűlések költségeit ezentúl ne a jobbágyok fizessék, hanem a nemeség és a főpapság. — Első feeskéi a nyiló tavaszak.

Valóban nem nagy lépések a reform terén, de a megindulás minden irányban jellemzi ezt az első reform-országgyűlést s a felelős kormány kivételével már itt találjuk megpendítve mindazt, amit aztán az 1848. év alkotott.

S tisztelt ünneplő Közgyűlés! ez mind Deák irányító szellemének tudható be. Micsoda beszédeket tartott, hogyan tudta megvilágítani a kérdéseket, mily jogi készséggel lépett fel minden egyes esetben: Verbőczy nemzete ritkán hallott ilyet. És mekkora különbség volt közte s a régi ellenzéki férfiak között! Azok eleme volt az ellenkezés, az övé tisztelet minden irányban, de folytonos előretörékvés a jogok terén. Baloghról írja naplójában Kőlessey, hogy 29 napig vitatott valamit tűzzel-vassal s midőn a personalis végre megadta magát s a harmincadik nap a tárgyat elfogadta: az öreg felpattant tüstént s az el-

lenkezőjét védte. Hiában, a mi felülről jön, jó nem lehet!

Nem így járt el Deák. Nézeteket, elveket és politikai eljárást mindig keményen megtámadott; volt szava, ha kellett, a politikai alávalóság megbélyegzésére, de mindenkor kiméletes volt ellenteljeinek személye iránt. Es tudott kitartani.

Valóságos Istenáldotta ember volt ő ebben a rendkívül nehéz időben.

Mert a nehezebb idők még csak ezután, ezen országgyűlés után következtek; a bécsi körök a kormány utján most már minden erejüket megfeszítették és semmi eszköztől sem riadtak vissza, hogy a reformpárt növekedő népszerűségét hátrászorítsák. Megtörni akarták. Wesselényi az erdélyi országgyűlésen mondott beszédeért nótapört kapott, az öt üdvözlő pozsonyi országgyűlési ifjuság vezetőit, valamint Kossuth Lajost becsukták. 1840 körül felizgatták a nemzetiségeket, majd az 1843/4-ki országgyűlési választások idején rávetették magukat a megyékre is, hogy a házi adót ne vegyék fel követi utasításaik közé. A megvesztegetésnek és a korteskedésnek nem volt az a neme, amit a szegényebb, ú. n. boeskoros nemesség közt meg nem kíséreltek volna.

Ennek eredménye lett, hogy Deák erre az országgyűlésre nem vállalt mandátumot. Zalában ugyanis a fegyveres korteskedés közt valami hét ember elesett s jóllehet barátai nagy erőlködéssel keresztül vitték megválasztását, Deák semmi szín alatt sem volt rábirható a vérel bemoesokolt mandátum elvállalására.

Ime az elvek embere, aki nem ismelt el minden eszközt jónak. Csengery Deák ezen tetteről szólva azt mondja: Nemesak nem hitte ő, hogy a politikának összeütközésbe szabad jönni a morállal, hanem szóval és tettel egy hosszú életen át hirdette, hogy a becsületesség a legjobb politika.

Érezte is hiányát az országgyűlésen mindenki; társai azért folytonos levelezésben álltak vele s igyekeztek megtudni nézetét minden kérdésben: annyira megszokták vezérlő szellemét.

S erre a folyton növekedő bonyadalmak között kétszeresen is nagyobb szükségök volt.

Ahogy t. i. Kossuth 1841. január 1-én a Pesti Hirlapot megindította, megkezdődtek közte és Széchenyi gróf között a heves polemikák. De a 40-es évek közepén magában a liberális pártban is a felelős kormányt követelők s a régi megváltó védők, a mely utóbbiakhoz maga Kossuth is tartozott, szintén erős nézeteltérések támadtak. S midőn már majdnem szakadástól lehetett tartani, közbe lépett Deák; 1847-ben, meggyeztetve az eltérő nézeteket, megszerkesztette a közös programot s ezzel lépett be az ellenzék az 1847/8-ki országgyűlésre.

Az európai események akkor, váratlanul,

meghozták nálunk a márciusi napokat; a reformprogram, meghaladva a legvérmesebb reményeket is, egyszerre, az egész vonalon megvalósult. Megszületett az új Magyarország! Deák nem volt az országgyűlésen, betegen feküdt Kehidán. De az országgyűlésnek ezen válságos pillanatokban lehetetlen volt őt nélkülöznie. Azért 1848. március 20-án küldöttség ment érte Kehidára s ő — betegeskedése dacára — rögtön Pozsonyba utazott s az első felelős kormány igazságügyminisztere lett.

Hisz csak most következett igazán a nehéz munka, a szentesített új elveket alkalmazni, mindent ujjonnan rendezni kellett: kire tekinthetett volna e munka közben nagyobb bizalommal a nemzet, mint az ország első törvényhozójára, első kodifikátorára? Ha valaha, most volt szükség okosságára és mérseklő szellemére.

Hogy mi történt az 1848-ki törvények szentesítése után, tudjuk.

A bécsi körök mindent elkövettek az új alkotmány megkerülésére, kijátszására. Nemsokára megmozgatták a nemzetiségeket, megmozdult Jellasics, jött Windischgrätz nagy sereggel, s az országgyűlés — a honvédek szép sikerei dacára — Pestről Debrecenbe költözött. 1848 végén Deák egy küldöttséggel az osztrák fővezérnél járt békealkudozás céljából, de Windischgrätz feltétlen megadást követelt s Deáknak is csak oly föltétel alatt engedte meg Debrecenbe utazni, ha az országgyűlést föltétlen megadásra bírja.

Deák hazafias lelke nem volt alkalmas ilyen alkura s Debrecen helyett haza, Kehidára utazott.

Bekövetkezett a szomorú vég, Világos után Bach keze nehezedett a letiport nemzetre. Bécsnek tartománya lettünk. Bújosott az üldözött magyar s nem lelő honját a hazában.

Deák, szinte közkívánatra, 1855-ben Kehidáról Pestre, az Angol királynő szállóba tette át lakását s az a két kis szoba, mint Csengery mondja, a nemzet szalonja lett, ott keresett tanácsot, vigasztalást a búsuló magyar. Elég volt akkor, ha látogatói csak azt beszélték el ott-hon, hogy Deák él és működik, hogy nem esett kétségbe, sőt hogy egyszer-másszor jó kedvében is látták.

Türt és várt s ápolta a nemzetben a reményt a jobb idők után. S nem hiába várt. Megjött az 1859-ki olasz háború, vézertes az osztrákra s ime a bécsi körök közeledni kezdenek a magyarhoz. Megjött az októberi diploma. Bécsi irányadó férfiak szép színekkel festették Deák előtt, mily boldogság vár Magyarországra, ha egybeolvad Ausztriával. Es Deák? Deák felelt. Mennyivel nagyobb — mondá — a mennyei boldogság és még sem akar senki meghalni. De csak nem kívánhatja Deák, mondta egy osztrák miniszter, hogy anynyi bevégett tény után újra kezdjük Magyarországon a dolgot? — Pedig — így felelt

szik körül, őt nézik; az ő fájdalma meghatja őket is, és megkapó módon nyilvánul mindegyiknél. Tőlük oldalt térdel egy szegényesen öltözött csodaszép leány. Egre vetett szeméi könnyben úsznak, felemelt kezei összekulcsolvák s ajkai felig nyitvák, leirhatatlan bánatának kifejezése jeleül; mintha csak mondaná:

— Istenem, miért fosztottál meg engem, a szegényt, egyetlen örömemtől, boldogságomtól?! Ó, a gazdag ifjú magához akart emelni; megszeretett, felajánlta szívét, és én... viszonyszerettem! Már csak rövid idő, egy-két hét választott el attól a perctől, hogy örökké boldogok legyünk, és ime!.. vége mindennek. A kegyetlen halál elvette jegyesemet. Mit tegyek? Mi lesz velem? Istenem, könyörülj rajtam! Adj erőt a fájdalom elviselésére!

Genovában (Genua) a Campo Santóban látott síremlékek közül négy örökké fog élni lelkemben.

I. Két kis gyermekével felkeresi férje sírját a bánatos özvegy. Imába merül, gyermekei utánnozzák. Egyszer csak a lánykák megpillantják a síremlék falán édes atyjok mellszobrát. A nagyobbik kis kezeit összetelve, papájára tekint, és imádkozik buzgón, ajtatosan: a kisebbik pedig azt gondolván, hogy a papa nyitott ablakon néz le rájuk, oda kívánczik hozzá. A szomorkodó

anya felemeli a mellszoborhoz, mire a kicsike mindkét kezével átöleli édes atyja fejét, és csókkal illeti ajkát. Az anya szívét áthatja a fájdalom, szíve majd megszakad bánatában, nem tudja nézni a gyermek tettét, lesütli szemét, és keserű könnyeket hullat.

II. A halál rút, ijesztő csontvázával küzd az ifjú lány. Báj, kellem az arcán, erő élettől duzzadó tagjaiban, fiatalon, nagyon korán, talán először lépett a világ színpadára, s mint a bálók, mulatságok királynőjét bámulta, csodálta, magasztalta ifjú — öreg. Meghűtötte magát, lázba esett, mely rövid idő, egy-két nap alatt, szülei és testvérei kimondhatatlan fájdalomra, ismerősei végtelen sajnálatára megölte. A kaszás halál utálatos csontváza ölebe kapja a szép leányt, hogy magáéva tegye. A leány kétségbeesett harcot vív támadójával, és teljes erejéből ellenáll:

— Ne még! Csak még egy ideig, legalább egy óráig hagyj élni! — kiált; de a halál nem ismer könyörületet, nem ereszt szabadon.

— Nem lehet! Elég volt! — felel, s vigyorgva viszi magával a mindenki által irgylet drága zsákmányt.

III. Mielőtt a koporsóba zárnák a szerető férjet, búcsút vesz tőle beteg hitestársa, a hű feleség. A fájdalom éles töre járja át szívét, mi-

dőn arra gondol, hogy el kell válnia attól, kit annyira szeretett, ki neki a legnagyobb önfeláldozással gondtalan életet biztosított, s most nincs, a ki megkeresse a mindennapi kenyeret. A nagy fájdalom súlya alatt majdnem leroskad. Jobb kézzel leemeli elhunyt férje fejéről a halotti leplet s föléje hajol, hogy az utolsó csókot nyonja honlokára; bal kezével pedig annak jobbát fogja, s erős kézzorítással bocsátja útnak:

— Isten veled, uram! Nemsokára találkozunk ott fenn, hol majd együtt leszünk... mindörökké.

IV. Felesége sírjához látogat az aggastyán. Ott megáll, leveszi kalapját és imádkozik. Közbe eszébe jut elhagyatottsága, boldogtalansága. Szeme előtt elvonul a mult, a mikor még volt, a ki szerette, a ki gondját viselte, a ki még akkor is ragaszkodott hozzá, mikor talán durván bánt vele. Most már jóvá tenné hibáját, de már késő. Mardosó önvád kínozza, gyöttri; és mivel itt az elhunyt drága hitves sírjánál kétszeresen érzi boldogtalan elete súlyos terhét végkép elhagyja ereje, s féloldalt odadől a síremlék falára, jobbával eltakarja arcát, és fuldokló zokogásba tör ki.

Ezen síremlékekkel foglalkozva bolyongtam ott a temető sírhantjai között mindaddig, míg csak az est homálya haza nem szólított. *Richter M. István.*

Deák — aki rosszul gombolta be kabátját, mégis kénytelen újra kezdeni. — Levágjuk a gombot, felelte büszkén a hatalmas úr. Akkor aztán, viszonzá Deák, épen nem fog lehetni begombolni.

Deák az alkudozókkal szemben a jogfolytonosságot tűzte zászlajára, az 1848-ki törvények visszaállítását s várt tovább. Provizóriumot állítottak s az osztrák jogászok tollait megmozgatták ellenünk. Deák szintén tollat fogott s végre 1865 husvétján a Pesti Naplóban írt híres cikkével egyenesen a Felsőház fordult. Ferenc József császár megindult szaván, s megindult a kiegyezés munkája, kivált a 66-ki osztrák-porosz háború után és a sok éves viszálynak 1867. jún. 8-án a koronázás vetett véget s régi viszonyunk Ausztriához Deák irányítása szerint végre rendezve lett.

S a nagy férfiú, akinek a király és a nemzet annyit köszönt, megmaradt egyszerű képviselőnek, a haza díjtalan bölésének tovább.

Midőn pedig nagyon igyekeztek rábeszélni őt, hogy legalább egy kis emléket, a király és királyné arcképével, fogadjon el, azt sem fogadta el, hanem ezt felelte: O Felsőház valószerűleg túlélt engem. Ha meghalok, mondja el síromon, hogy Deák Ferenc becsületes ember volt. Ezt kérem jutalmul!

Tisztelt Ünneplő Közgyűlés! ez volt nekünk Deák Ferenc, ebben állott az ő államférfiúi nagysága. Jellemével, okosságával, önzetlenségével örök díszé marad nemzetünknek, mint aki az átalakuló új Magyarországnak halhatatlan szolgálatokat tett. Polgári erényeihez pedig csak az egy Washington erényei hasonlíthatók. Ezért legyen nagy iránta a mi tiszteletünk; igazi pedig akkor lesz, ha úgy szeretjük magyar hazánkat, amiként ő szerette.

Dr. Dudek János beszéde óriási hatást keltett. Már a szónoklat közben is többször lelkes eljenzésre ragadta a közönséget, de a végén valóságos tapsvihar tört ki s a szónokot a legnagyobb elismeréssel halmozták el. Thuróczy Vilmos kijelentette neki, hogy egyenesen azért jött be Ivánkáról, hogy beszédét meghallgassa.

A nagyszabású beszéd behatása alatt felállott és a következőleg nyilatkozott:

Mérey Lajos. Tisztelt Közgyűlés! Ugy hiszem senki sem volt közöttünk a legkisebb kétségben sem arra nevezve, hogy Főtiszt. Dr. Dudek János ur, mai feladatát, mint ünnepi szónokunk, az ő tudásának egész mélyességével, hazafias érzelmeinek egész melegével, Deák Ferenc emlékehez méltó fenkölt gondolatmenettel, és kitünő szónoki képességének meggyőző és magával ragadó tüzevel, mindnyájunk legnagyobb meglepődésére fogja megoldani.

Kedves kötelességet sietek teljesíteni, midőn az ő most hallott valóban gyönyörű beszédeért halás köszönetünket nyilvánítom, egyuttal tiszteletteljesen indítványozom: meltoztassék Főtiszt. Dr. Dudek János ur mai beszédjének egész terjedelmében jegyzőkönyvünkben megörökítést kimondani, s annak kinyomtatását, s úgy a t. képviselőtestület mint a városi tisztikar minden tagjának egy példányban emlékül megküldését elrendelni. (Általános helyeslés. Elfogadjuk! Éljen Dr. Dudek János!)

A polgármester ezeket határozatilag kimondja, s egyszersmind a városi tanács javaslatára az új igazságügyi palota előtti ter „Deák-ter”-nek neveztetni reueltetik.

Megyei közgyűlés.

Vármegyénk okt. 29 én róttá le kegyeletét Deák Ferenc emléke iránt a megyeházán. A közgyűlésen azonban a megyei arisztokraciából csak gr. Zedtwitz jelent meg; de ott láttuk, főispánságáról való lemondása óta először Thuróczy Vilmost. — Többen diszmagyarban jelentek meg, így dr. Kramolin főispán, Markhot alispán, Ajtich Horváth Dezső, Hyross József, Szulyovszky Gusztáv. Legjobban festett közöttük kétségkívül a vágvécsei kerület ifju néppárti képviselője. Hyross

József bátyánk igazi ősmagyar typos, akár min-tat vehetett volna róla Munkácsy a magyarok bejövetelehez.

Markhot Gyula arcát is egészen megfiatalította a legközelebb bekövetkező örvendetes esemény. Mig felette sok közös vonást találtunk Szulyovszky Gusztáv és a mögötte levő festett Deák Ferenc között, de csak a — mentyikára nézve.

A főispán 9¹/₂ órákor megnyitván az ülést röviden kegyeletre hangolta a hallgatóságot és felszólította, hogy vonuljanak a székesegyházba hálát adni a Mindenhatónak, hogy Deák Ferencet a nemzetnek adta, esedezzenek, hogy az ő bölés és mérsékelt szelleme tovább is közöttünk maradjon. A bizottsági tagok mintegy 120-an felvonultak a székesegyházba, hol maga a megyés püspök úr tartá a háladási isteni tiszteletet.

Ezután a főispán újra megnyitotta a felbeszakitott gyűlést és felkerte dr. Kostyál Miklóst beszéde elmondására.

A szónok közel egy óráig tartá feszült figyelemben a hallgatóságot. Hangja a nagy teremhez és az időközben erősen megsaporodott hallgatósághoz nem volt arányban: de azért mesterileg domborította ki Deák Ferenc szereplését. Előadása inkább az észhez, mint a szívhez szólt; inkább oktató, mint elragadó volt: de a gyengébb hangnem mellett is mindvégig tudta leszegezni a figyelmet. Itt-ott azonban kitört belőle a poezis is és meggyőzte a hallgatóságot arról, hogy vékony hurral is lehet lelkesedést kelteni, nemcsak a bombardóval. A szónokot, ki került a pózt meg a páthoszt, rokonszenvesen üdvözölték. — Azután Mérey Lajos az ellenzék részéről áldozott röviden az ő rokonszenves, gyujtó modorában Deák emlékének, s ezután az ünnepi (delelőtti) ülést véget ért.

A rendes közgyűlés.

Napirend előtt.

A délutáni rendes közgyűlés is a bizottsági tagok élénk érdeklődése és részvétele mellett nyílt meg. A termet betöltő zsibongó zaj, melyet a közgyűlés megnyitása előtt fel és alá hullámzó közönség eszmecsereje keltett, korán árulta el, hogy a közgyűlés érdekes mozzanatok nélkül nem fog szűkölködni.

És tényleg már a napirend előtt is meglepetés érte a bizottsági tagok legnagyobb részét. Az elnöklő főispán ugyanis bejelentette, hogy Lénárt Sándor bizottsági tag napirend előtti felszólalásra jelentkezett. Mely csendben szólalt fel nyomban az említett bizottsági tag és rövid bevezetés után, melyben a sajtó feladatait emelte ki, megütőzéssel nyilatkozott azokról a támadásokról, melyek Dr. Kramolin Viktor főispán ellen a „Nyitrai Ellenőr” című nyitrai hetilapban úgyszólván hetről-hetire intézettek és magukon viselik a személyes gyűlölet jellegét.

Hangsúlyozva ezután a főispán hivatalos működésének a törvényesség és a tisztesség szempontjaiból egyaránt kifogástalan voltát, indítványozta, hogy a közgyűlés az említett támadásokkal szemben, a főispán iránti változatlan bizalmának adjon kifejezést.

Lénárt Sándor felszólalása után szót kért Dr. Franciscy Lajos, a ki körülbelül a következőket mondotta:

Lénárt Sándor bizottsági tag úr felszólalása és indítványa kapcsán, a vármegyei ellenzék nevében és megbízásából kijelentem, hogy mi ahhoz az elismeréshez, melylyel a bizottsági tag úr a főispán úr hivatalos működésének és személyének adózott, szívesen hozzájárulunk. Mert mi ebben a teremben és a főispán úrral való hivatalos érintkezéseink különböző vonatkozásaiban az ő részéről mindig pártatlan részrehajlatlanságot, jog- és igazságérzetet, méltányos eljárást és bánásmódot tapasztaltunk.

Mindazonáltal nem vagyunk abban a helyzetben, hogy Lénárt bizottsági tag úr indítványát

elfogadjuk, mert nem tartjuk a törvényhatósági közgyűlés méltóságához illőnek, hogy az, egy olyan obscurus lapban megjelent támadásokat bármilyen figyelemben is részesítse.

Valamint a tisztességes közvélemény napirendre tért ezen támadások felett, úgy ne vegyen azokról tudomást a közgyűlés sem, hanem térjen felettök napirendre a megvetés érzésével.

Ajánlom ennél fogva a t. közgyűlésnek, jelenté ki, hogy a Nyitrai Ellenőr támadásaival szemben a vármegye főispánja bizalomnyilvánításra nem szorul, mert azok az ő egyéni és politikai becsületét nem érinthették.

Miután maga a főispán is, a ki mind a két részről elhangzott nyilatkozatokért köszönetét és háláját fejezte ki a közgyűlésnek, dr. Franciscy felszólalásához csatlakozott, a törvényhatósági bizottság a szóba hozott tárgy felett napirendre tért.

Egyszer hát győzött az ellenzék is — mondták a liberálisok. — Maguk is elismerték, hogy csak egyszer, s akkor is a főispán helyesebb belátása folytán. Győzött különben kivételesen többször. Erről a jövő számban.

Ujdonságok.

Egyházi kitüntetés. Okt. 29 én Bécsből következő örvendetes táviratot vettük:

„Ő Felsőház Bielik Imre urat ezredesi rangban táborig püspöki helynökjoggal kinevezte consistoriumi igazgatónak.

Fábry László

A váratlan kinevezés bizonyára osztatlan örömet fog kelteni az egész nyitrai egyházmegyében, melynek Bielik Imre úr ő méltósága tagja. Tudtunkkal ő az első a nyitraegyházmegyei papságból, a ki a táborig klerusban ily magasra vitte, mert a katonai lelkeszetben egyik sem vitte feljebb az őrnagyi rangnál, a mi különben igen bajos, mert ott tudtunkkal csak egyetlenegy hely van a plébánosi fokozaton felül, t. i. az ezredesi rang. Ez pedig az, melyet a kitüntetett éppen most elnyert. — Alezredesi fokozat a klerusban egyáltalában nincsen; úgy hogy a kitüntetett most a VIII. rangosztályból egyenesen a VI-ikba lépett elő. Bielik úr közel két évtizede tagja a táborig papságnak s ezen hosszú idő alatt a legkülönfélébb működési körben pontos kötelességszereteténel fogva főlebbvalóinak nagy meglepődésére működött mindenkor. Példás papi élete és széleskörű műveltsége miatt a tisztikar becsülte, a legénység pedig jó szívenél fogva mindenkor a legnagyobb vonzalommal viseltetett irányában. Ugy hogy dr. Belopotoczky Kálmán, táborig püspök ő excellenciája őt püspöki titkárává választotta, s e tőren szerzett érdemeit ő Felsőház 1896-ban a Ferenc József-renddel tüntette ki. A táborig püspök, ki szentöltszenben akart megismerkedni minden állomással, mindenkor magával vitte óriási „egyházmegyeje” látogatásánál, mely tudvalevőleg az egész monarchiára terjed ki, mi által kiváló ismereteket szerzett mostani új állásának vezetésére.

Bielik úr élénk irodalmi tevékenységet is fejtett ki éppen a katonai lelkeszet terén. Több hitbuzgalmi munkát adott ki imakönyv alakjában a legénység számára magyar és tót nyelven, mert éppen e két nyelven nagy hiány volt tapasztalható. Ujabban pedig az osztr.-magyar táborig papság intézményének történetét adta ki német nyelven, mely alapos munka nemcsak adatainál fogva gazdagabb a Melichárenál, hanem megkapó közvetlenségével fogva igen kellemes olvasmányt képez a laikus számára is. A legelső bécsi lapok, még a szabad-elvűek is, megjelenésekor elhalmozták dicséretükkel.

Midőn ő méltóságát előléptetése alkalmából őszinte szívből üdvözöljük, bizonyára az egész Nyitra-egyházmegyei papság helyeslésével találkozik, ha ő excellenciájának, dr. Belopotoczky Kálmán v. b. t. tanácsos úrnak a klerus háláját tolmácsoljuk tagtársunk eme kitüntetésé felett.

Egyházmegyei hír. A Szauder Lajos elhalálása folytán megürült bellusi plébániára ideiglenes adminisztrátornak Kuna Pál ottani segédlelkész neveztetett ki.

Törvényszéki vizsga. Dr. Babó Tivadar kórházi orvos Budapesten szép eredménnyel letette a törvényszéki vizsgát.

Halálozás. Szauder N. János Lajos bellusi plébános és tb. alesperes október hó 28-án reggeli 4 órakor életének 80-ik, áldozásának 56-ik évében a haldokló szentségeinek ájtatos felvétele és hosszabb kínos szenvedés következtében elhunyt. A boldogult hült tetemei okt. 30-án d. e. 9 órakor a bellusi róm. kath. sírkertben örök nyugalomra helyeztetek. — Gáffor Elekné szül. Batthyányi Agnes urnó, néhai Gáffor Elek szulányi birtokos özvegye okt. 28-án élete 84. évében elhunyt Nyitra. Béke poraikra.

Szt. Ágoston-egylet gyűlése lesz nov. 8-án a helybeli gimnáziumban. Az egyesület célja, mint ismeretes, tankönyvekkel segíteni a gimnáziumi ifjúságot, s máris oly virágzásnak indult, hogy több mint 30,000 korona tőkével rendelkezik. Könyvekben kitüntetett vagyona többre rug, 5500 koronánál. Az egyesületnek eddig 102 alapító tagja van, kik közül 39 már meghalt (a kimutatásban csak 38). Rendes tagjainak száma pedig 212. Alapító tagok egyszersmindkorra legalább 60 koronát egyszerre, vagy pedig négy évi részletben fizetnek; a pártoló tagok évi négy koronával támogatják az intézetet. Nagy rubrikát képvisel a kiadásban az új könyvek beszerzése, mely cím alatt 1915 korona van feltüntetve, a mi a folytonos tankönyvváltoztatásnak eredménye. — Melegen ajánljuk e humánus intézmény felkarolását lapunk t. olvasóinak figyelmébe, a tanuló ifjúság, mely nagy részben úgy is szegénységgel küzd, megérdemli, hogy göröngyös pályáját a Szt. Ágoston-egylet felkarolásával lehetőleg egyenlőssük.

Perosi Requiem Nyitra. Halottaknapján, nov. 2-án, délelőtt 9 órakor a nyitrai püspöki székesegyházban tartandó gyász-isteniszteleten a nyitrai egyházi zeneegylet *Perosi requiemét* fogja előadni.

A nyitrai megyeház átalakítása. A törvényszék és a rabok kivonulása után a nyitrai megyeház nagyobbabásu átalakításnak néz elébe. A munkának költségvetésével Czizler Győző budapesti építész bizott meg. A megyeház átalakítása 410,000 koronába kerül. A székház átalakító tervének elkészítéséért Czizlernek az összeg 4%-át, vagyis 16,000 koronát szavazták meg. A vármegyei gazdasági udvar átalakítási költségei 7947 koronára rúgnak. A díszterem, tanács-terem és a hivatalok berendezése és butorozására 70,000 koronát szavaztak meg, vagyis összesen 503,947 kor., mely összeg kölcsön útján volna beszerzendő. — A tervek volnának a következők: A főhomlokzat első emelete az alispán hivatali és magánlakásával a főispán és alispán helyiségei lesznek. A nagy teremből két szobát csinálnak. — A főjegyző és 6 aljegyző a második emeletre mennek. Ott lesz a főorvos, állatorvos, kiadó és irattár. Az árvásszék marad a jobboldali szárnyban, úgyszintén a volt ügyészségi helyiség melyet a megyeházával az első emeleten összekötnek. — Hátra a fogház helyiségében földszint létesítenek egy éttermet, mely 19¹/₂ méter hosszú és 11 méter széles lesz. A régi fogházban az első és második emeleten lesz a nagy díszterem. Földszinten ugyanott a járási főbíró, orvos, állatorvos, utmester, közgyám. Lesz légfűtés, vízvezeték, külső és házi telefon stb.

Telefon Nyitra vármegyében. Nyitra megye legutóbbi közgyűlése foglalkozott a törvényhatósági távbeszélő felállításával. A vármegye előzőleg a pozsonyi posta- és távirada-igazgatósághoz fordult tájékoztatás végett. Alkalmunk nyílt betekinteni e munkálatba, melyből kiemeljük a következő érdekesebb pontokat. — Ha a vármegye területén az összes nagyközségeket és jegyzői hivatalokat összekötnek, az összes felállítási költség 788,490 koronába kerülne, melyből 474,800 kor. az államot terhelné, 313,690 korona pedig a vármegyét és a községeket. Minden községben legalább három előfizetőnek kellene lennie, kettő rendes áron, azaz egyenkint 60 koronával és egy kedvezményes áron, évi 30 koronával. Ha ez nem volna elérhető, akkor minden község az előfizetésre szükséges évi minimum (150 korona) kiegészítésére vállalkozik. A pozsonyi igazgatóság kiszámította azt is, hogy mennyit fizetne minden község, a melybe a telefon bevezettetnék. Es eppen ezen fordul meg a dolog, hogy egyes, különösen kisebb és a fővonaltól távolabb fekvő községek aránytalanul megterhelhetnének. Így pl. Nagy-Surány fizetne felállítási költség címén egyszersmindkorra 160 koronát, míg a kis Szent-Mihályúr 3849 koronát. Nyitra fizetne 320 koronát, Kálaz község ellenben 4260 koronát, Nagy-Tapolcsány 900 koronát, Nagy-Rippény pedig 4840 koronát. Vagy a megye nyugati részében: Holics 160 koronát, Brockó pedig 3840 koronát. A különbséget t. i. az okozza, hogy némely községek már amugy is telefon vonal mellett fekszenek, oda csak rövid vezeték kellene a vasútállomásra, míg mások attól távolabb fekvő hosszabb huzalok bevezetésére és jóval több pénzre van szükség. — Felmerült tehát az a nézet, hogy a költségek aránylagosan vettessenek ki a községekre, tekintet nélkül a távolságokra. Az alispán utasította a közgyűlés a kérdés további tanulmányozására.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon t. rokonnaim, ismerőseim és jóbarátaim, kik feledhetetlen nagynémem öz. paári Gáffor Elekné, szül. geresgáli Batthyányi Agnes urnó elhunytá alkalmából részvénytálatkozatukkal felkeresni, vagy a temetésnél megjelenni szívesek voltak, fogadják hálás köszönetemet. *Tótsóli Sooly Melanie.*

Templom-szentelés Alsó-Köröskényben. A f. hó 25-én Dr. Bobok József, nyitrai apátkanonok úr szentelte be fényes asszisztenciával az alsó-köröskényi plébániát kibővített és újonnan felszerelt templomot nagy és a vidékről is összesereglett ájtatos közönség jelenlétében. A szent beszédet Hevera János, nyitrai káplán úr az összesereglett sokaság nagy lelki buzdulására tartotta. A felszentelés után a plébánián barátságos ebéd volt, melynél a felszentelő apátkanonok úron kívül a plébániái intelligencia képviselve volt és a lelkes felköszöntésekben nem volt hiány. A plébániái hívek nagy lelki épülésére és a megjelentek meglepetésére szolgál a szépen berendezett kibővített templom.

Birtok-eladás. Az esztergomi főkáptalan tulajdonát képező Pográny község határában levő 175 magyar hold szántóföldet Karsay Imre plébános buzgólkodására a községbeli lakosok szándékoznak megvenni, és e végül Krachuny István, Bihary Gyula, és a nevezett plébános a mult héten a főkáptalannal Esztergomban közbenjártak, hogy a szántó földeket a nép közötti szétosztásra megszerezze — a főkáptalan nagylelkűségéről tett bizonyosságot, midőn a nemes ügyet pártolva a legszebb reményekkel bocsájtotta el a küldöttséget.

Templom-megáldás F.-Porubán. Ritka és magasztos szertartásnak voltak szemtanúi azok, a kik, meg nem ijedve azon 9 kilométernyi sártól, gödröktől és kecske-kapaszkodóktól, melyeket együttvéve az illavaiak „porubai-út”-nak neveznek, mult hó 29-én hol gyalogszerrrel, hol kocsin meglátogatták a Vápecs tövén fekvő Felső-Porubát. A község derék plébánosának ifj. Diera Ignácnak lankadni nem tudó buzgólkodása és fáradozásából, valamint Bende Imre püspök ur és a szegény porubai hívek áldozatkészségéből szép új templom emelkedik ott ma a régi helyén, melynek egyházi megáldását végezte a mondott napon Moncsok József kasszai prépost tizenhat lelkes fényes segédlettel és nagyszámú közelből és távolból egybegyűlt hívők seregeitől körülveve. Örömnappja volt ez a plébániához tartozó közönségnek mert elérték a mit oly hön óhajtottak, szép, tágas, a mai igényeknek megfelelő díszes templomban áldhatják és imádhadják Teremtőjüket. Igazán bámulatos, a mit ez a szegény nép művelt; mert azon sok ezer koronán kívül, melylyel a püspök ur által utaltványozott 15 ezer koronát megtoldották, még több mint ezer fuvaron hordták az épület-anyagokat a fent díszért borzasztó uton Porubára. Ilyesmit csak úgy lehet megérteni, ha tudjuk, hogy lelkipásztoruk ifj. Diera Ignác ép oly buzgalommal gondoskodik híveinek lelki ügyeiről, mint a mily odaadással és önfeláldozással karolja fel a szegény nép anyagi előhaladását. Az egyházi szertartást követő ebéd a pontifikáló prépostnak a kegyes

főpásztorra, s a porubai plébánosnak a vikárius urra mondott tótszjai után csak a közhangulat tolmácsa volt a járási főbíró Laha László, midőn a házi úr ezen érdemeit lelkes szavakkal méltatta. Mi is szívünkkel üdvözöljük a derék plébános urat.

Készülődés az érsekújvári vasút építésére. Hosszú évtizedek után a Komárom és Érsekújvár között tervezett nagy fontosságú vasút kérdése a megvalósulás felé közeledik. E vasút kiépítésétől várja mindenki e városok fejlődését, ipari, kereskedelmi és gazdasági felvirágzását. A két fővasuti vonal nyer e vasút kiépítésével összeköttetést, a mi által a forgalom kétszertelenül emelkedni fog. Az állam az idén komolyan felvette tervei közé a vonal kiépítését. Azt a reményt, hogy e vasút csakugyan kiépül, erősen táplálja az a készülődés is, a mely most folyik a mérnökök elhelyezése és irodák felállítása körül. Komáromban a volt férfikórház épületben a vasút építésénél működő mérnökök számára lakásokat és irodákat rendeztek be. A tervek elkészítésének munkája itt legközelebb befejezést fog nyerni. Az építéshez kirendelt öt állami mérnök már városunkba érkezett. — írja a „Komáromi Ertesítő” — nevezetesen Bergmann Ernő főmérnök, Tordai Miksa, Falvai Kálmán, Szekely Sándor és Kákassy Akos mérnökök, s még két mérnök jön ide, s az építéshez szükséges munkáerővel fog kiegészítetni. A vasút építésének munkálatai úgy hisszük, nemcsak városunkban fog egy kis lendületet adni a lauyha forgalomnak, hanem bizonyára a vármegye udvardi járásának szegény népe is keresetforrásra talál, munkát kap.

Akiknek sok a boruk. Először valamelyik tiszamenti újságban olvastam ezelőtt egy hónappal, hogy Kapitány János *gyöngyösi* gazda közvetlen a szüret előtt elhalálozott, megszomjazott az új borra és feleségének meghagyta, hogy a mustból öntsön jó porciót a sírjára. Az asszony megtette. — Akkor még elhittem, hogy lehet, hogy igaz, mert akadáhat ilyen bolond ember is. Nem volt egészen hihetetlen, hiszen tudvalevőleg a bolondnak is meg kell halnia. — Egy hétre reá a budapesti „Slovenske Noviny” hozta, de annál Kapitány János. mustra szomjazó hazánkfa már *nyitrai* polgár volt. Ekkor már kételkedni kezdtünk benne; jöhetett itt több kapitány, sőt egy Kapitány is van, vagy legalább volt valamikor. De ezeknek egyiknek sem termett boruk. — Most a „Nyitrai, Ellenőr” okt. 29. számában Kapitány Muki barátunkat már megteszi *érsekújvári* polgárrá és annak sírjára egy egész hektoliter mustot önt (most már talán bucsák is lehetett belőle?). — De hát megboldultatok emberek, mikor annyi boruk sem termett, hogy élőknek sem adhatunk belőle, s ti hektoliter számára pazaroljátok halottakra, s hozzá olyan korhelyre, aki ma itt, holnap ott úti fel a fejét!

Öngyilkosság. Gyuriss Kornél, szolgabíró, ki Bittséről Vág-Besztercére, majd pedig Baánba lett áthelyezve okt. 27-én reggeli fél tízkor Nagy-Bittsér fölé lötte magát. Domaniczky főbírónak levelet írt, melyben tudatta, hogy öngyilkos lesz; a mint a főbíró elolvasta a levelet, többek kíséretében Gyuriss lakására ment, a mint oda értek, elhangzott egy durranás, mely egy derék fiatal embernek az életét kioltotta. Tettének okául szerencsétlen házasságát mondják, a mit hátrahagyott leveleiben is sejtetni enged. A buskomorság jelei már egy idő óta mutatkoztak rajta; szótlanul járt kelt és többször panaszkodott barátai előtt. Midőn barátai és ismerősei a durranás hallatára az ablakon keresztül lakásába hatoltak, egy mélyen megrendült látvány tárult szemük elé. Gyuriss ágyban fekvő, bekötött fejvel, átlőtt halántékkal találták, melle még zihált — egy-két hörgés és beköszöntött a halál. Balkezeből a még füstölő forgópisztolyt kiesavarták, jobbára rózsafüzér volt csavarva és ujjában felesége arcképét tartotta. mig mel-lén édesanyja arcképe volt. A befüggönyözött szoba asztalán égő gyertyák között feszület és szűz Mária képe volt elhelyezve. Hátrahagyott leveleiben arra kérte Hatala segédlelkőst, hogy többi barátaival együtt imádkozzék lelkiüdvéért. Tetemét Zsolnára szállították, a hol öríási részvét mellett boldogult édes atyja és nagybátyja az oly korán elhunyt Tvrdy turzófalvi esperes mellé temették.

Felhívás a magyar nemzethez! Ilyen cím alatt hozzánk is beküldötték Budapestről egy öles plakátot, mely arra hívja fel a választókat, hogy községenként szavazzanak le, minden kényszer nélkül, vajjon kinek van igaza a mostani harcban a kormánypártnak-e, vagy pedig az ellenzéknek. — Érdekes, hogy némely fővárosi lap határozottan óvást emel az ellen a szavazás ellen, hogy az törvénytelen és „reméli”, hogy

egy közigazgatási tisztviselő sem fog közreműködni a törvénytelen szavazásnál. — Mi alapján véve semmi kifogást sem találunk az ily szavazásban, de gyakorlatilag véve még a fővárosi lapok tiltakozása előtt is meg voltunk győződve, hogy a dolog nem megy tovább a falragasztásig. — Ez volna ám csak érdekes szavazás, ha senki sem heccelné, senki sem fenyegetné a választót, hanem kiki szavazzon oda, ahova tesszik, ha pedig nem akar szavazni — a plakát szerint — akkor egyszerűen tartózkodnék a szavazástól. Tudjátok mi volna az ily plebiscitum eredménye? — Az hogy a szavazók két harmadrésze feléje se nézne az urnának. Azt mondanák, hagyjatok békében, nekem más egyéb dolgom is van. Tudom, hogy úgy sem akként történik, mint a választók akarják, hanem ahogy odabenn az urak akarják, tehát nem törődöm vele és megyek a magam dolga után. — Ez volna a válasz és azért felette sajnáljuk, hogy elmarad ez a próbaszavazás. A mi népünk, még a kissé vagyonosabb is, még nagyobb részt nem ért meg a politikára, annak bonyolódott kérdéseit jó részben nem ismeri, s csak élelmes kortések tudják érdeklődését felkelteni. Azért nálunk hiába hivatkoznak politikai kérdésekben, hogy a nép ezt, vagy amatt akarja, hogy a képviselők a nemzet nevében beszélnek. Nálunk a politikai eszmék nem a néptől, hanem a kortesektől függenek. Ha ilyen, minden befolyástól mentes községenként történő szavazás rendezetnék, akkor az nem szavazná le a kormánypartot, nem az ellenzékét, hanem részvételével lezavazná magát a parlamentarizmust.

Bojkotált Lapok. A nagyváradai „Tiszántul” napilap helyett okt. 28-án a következő értesítést vettük: *A tisztelt közönséghez!* A nagyváradai nyomdak összes személyzete tegnapi napon a munkát minden felmondás nélkül beszüntette. A munkások oly tulzott követelésekkel léptek föl, hogy azoknak teljesítése — hacsak részben is — egyenesen tönkreteszti a nyomda és lapvállalatokat, ennek folytán a követeléseket a nyomdatulajdonosok és lapkiadók minden méltányosság mellett sem képesek teljesíteni. Ebben a kényszerhelyzetben tisztelettel tudomására hozzuk a n. é. közönségnek, hogy mindaddig, míg a munkások követeléseiktől el nem állanak, a helybeli lapok további intézkedésig nem jelenhetnek meg. A közönség szíves elnézését kérjük addig is, míg módunkban lesz a szenvedett hiányért kárpótlást nyújtani. — Nagyvárad, 1903. október 27. — *A Nagyvárad, Szőlőadás, Tiszántul, Nagyvárad, Napló, Nagyvárad Friss Újság szerkesztőiségei és kiadóhivatalai.* — Boldog szerkesztők!

Tűz. A kiskéri határban levő utszéli csárda zárt szinje f. hó 22-én hajnali 2 órakor kigyuladván, ettől csakhamar az összes épületek, nagymennyiségű szalma- s takarmánykészlet, egy gőzcsepplőgép és egyéb gazdasági felszerelés a tűz martaleka lett. A gyanu a kocsiszin alatt volt idegen fuvarosokra irányul, kik a koresmáros: Vaskó Ferenc ablakán bekialtván, hogy eg. — ismeretlen irányban elhajtottak. A kár megközelíti a 3000 koronát. Biztosítva csak 1700 koronáig volt.

Kérelem. Tiszteletteljesen kérem mindazon Főtisztelendő urakat, akik *őndílló szentbeszéd* kötetet vagy *böjti, adventi, missziós, májusi*, vagy egyéb alkalmi *kurzusokat* kiadtak és még eladásra szánt példányokkal rendelkeznek, — továbbá, akik *imakönyveket, egyházi énekeskönyveket* adtak ki és eladásra szánt példányokkal rendelkeznek, — hogy *címöket*, a megmaradt példányok számát azok eredeti és bolti árát saját érdekében és a művek terjesztése érdekében *november 10-ig* az „Oktató Népkönyvtár” Budapest VII. Csömöri út 16. címen *tudatni* kegyeskedjenek.

Irtóztos tűz. K. vidéki városban nemrég egy szeszgyáros háza kigyuladt. A tűzoltóság tilalma dacára a tulajdonos berohan a veszélyes tűzbe, hogy penzesládáját megmentse. A hatalmas lángok és a tűrhetetlen füst azonban nem engedték, hogy a kétségbeesett ember a ház hátsó ré-

szében levő lakoszobájába behatolhasson. Vissza kell térnie és már-már ingadozik alatta a roskadó épület, midőn szerencséjére, kapaszkodás közben megakad az ajtóra szögezett levelszekrényben, melyet kezében göresösen tartva, lezuhan a földre. Az irtóztos tűz egész vagyonát elhamvasztotta s nem maradt egyebe, mint az a pár értéktelen üzleti levél, mely a levelszekrényben volt és köztük Török A. és Tsa bankház. — Budapest, VI., Teréz körút 46. sz. — levele, mely egy megújítási sorsjegyet tartalmazott. Még alig tert magához az óriási csapás hatása alól, midőn azon kellemes hírt hozta a tűz által szerencsétlenné tett és tönkrement gyárosnak a táviró, hogy a furcsa módon megmentett sorsjegy megnyerte a 600,000 koronás nagy jutalmat.

CSARNOK

Adatok

a nagy-bélici plebánia történetéhez.

Közlő: Paska István.

(Folytatás.)

Hogy a bélici plebánián a régiebb időkben semmi történeti adat sincsen, annak az is lehet oka, mert a plebánia épület mocsaras helyen állott, a hol a sok nedvesség folytán minden elrohadt. A plebánosok a rossz lakás miatt talán sehol az egész egyházmegyében annyit nem szenvedtek, mint a bélici plebánosok 1897-ig, amikor a mostani plebánia felépült. Így az 1729-iki can. visitatio a paplakról ezt írja: „A plebánia egészségtelen és mocsaras helyen fából van építve. Van benne a plebános számára egy alacsony, szűk szoba (cubicellum), a melyben a hely szűke miatt kályha sincsen, és oly nedves, hogy a plebános könyvei, iratai és ruhái tönkre mennek benne.” E kis szoba mellett volt még egy kis élekkamra és a cseledszoba. Ebből állott az egész plebánia, tehát csak amolyan parasztkunyhó lehetett a bélici „Residentia” parochialis. Ezt vagy lebontották vagy összedült, hogy mikor, nem tudni. 1763-ban már új plebánia állott, a mely nyers téglából a hívek költségen épült és az akkori plebánosnak, Blahó Andrásnak sok keserűséget okozott. Ez már valamivel nagyobb volt, mert ebben már a plebánosnak két szobája volt. Ehhez 1799-ben Strba István volt bélici plebános hagyatékából és gróf Batthyány Alajos kisbélici birtokos és kegyúr 80 frtos adományából még egy harmadik szobát is építettek.

Ez a talajviz következtében 1818-ban összedüléssel fenyegetett, a miért a falakat lebontották és a régi alapokon Vagyon Ignác kegyúr költségén új plebánia épületet emeltek. 1838-ik évben ismét rossz volt a plebánia épület (és a templom) és kegyúr hiányában a templomi pénztárból lett kijavítva. 1873. április 16-án Minár elődöm keservesen panaszkodik a püspökhöz felterjesztett jelentésében és arra kéri, hogy a javítás költségeit valamely egyházmegyei alaptól előlegezze.

Az annyiszor toldott-foldott épületet, mint teljesen hasznavehetetlent, 1897-ben tövig lebontották és helyébe a mostani új szilárd épületet emelték az egyházmegyei alaptól. Hogy kicsoda mocsaras hely volt az, a hol a plebánia most is áll, legalább hozzávetőleg abból lehet megítélni, hogy még 1840. év körül is, közvetlen a plebánia mellett olyan feneketlen mocsár volt, hogy ott vadkacsák tanyáztak. És midőn egyszer a plebános egyik eszedje beugrott a náddal és kákvával sűrűn benőtt mocsárba, hogy ott vadkacsát fogjon, majdnem befűlt s csak a mocsárba dobott kötéllel tudták életét megmenteni. A kerti belső udvar is oly ingoványos volt, hogy abban Minár plebános egyik vendégének négyes fogata lovaslól elcsúszott volna, ha a falubeliek gyorsan segítségére nem jönnek. Nem csoda, ha ilyen mocsaras helyen rövid idő alatt három plebánia épület is tönkre ment. E mocsarakat nagyobb részben Minár száritotta ki föld felhordás által,

halála után pedig alagsővezés folytán a mocsarak teljesen ki lettek száritva.

A plebánosok névsorát csak 1664-től lehet pontosan megállapítani. A legrégebb bélici plebános, a kiről tudomásunk van, *Solt* vagy *Soc*, de csak annyit tudunk róla, hogy 1332-ben a pápai tizedszedőnek négy garast fizetett.¹ 1721. évvel kezdődő anyakönyv első lapján van egy jegyzet, a mely közvetlen 1664. év előtti időkben is említi egy néhány plebánost, de mivel évszámok nincsenek benne, hiteles forrásnak tekinteni nem lehet. A jegyzet így kezdődik: In fragmento scripto hanc seriem Parochorum et Administratorum Ecclesiae Bëlicensis comperi etc. és így folytatja: Abban az időben ezt a plebániát vezette *egy ferencrendi atya* 4 évig, itt meghalt és a bélici templomban temették el. Ezt követte *egy Péter* nevű, ki innen Viszonscánba távozott. Aztán jött *Bankovics János*, 27 évig vezette a plebániát és a templomban temették el. Halála után *Hosna János* 4 évig működött Bëlicen. Ezen hiányos feljegyzés, ha egyebet nem, annyit mégis bizonyít, hogy közvetlen 1664. év előtt négy plebános volt Bëlicen. Az 1664. után következő plebánosok neveit évszám szerint találjuk úgy a bélici anyakönyvben, valamint „Successio Par. D. Nitr.”-ban² a következő sorrendben:

1664—67. *Tomecz Mihály*, mint szkacsányi plebános vezette a bélicit is, világi papok hiányában *egy ferencrendi atya* segítségével.

1667—76. *Mrzula István*; 1676—94: *Bartakovics János*; 1694—02: *Szállas Mihály*; 1702—06: *Divák Péter* Vicsocsánba távozott; 1706—20: *divéki Apáthy István* az egyházmegyéből elbocsátott; 1720—21: *Gersicz Imre* Nagy-Bittsére távozott; 1721—51. *Szádovszky János*. Az 1729-iki Can. Visitatio ezt írja róla: 34 éves, theologus moralis, a magyar nyelvet elég jól bírja, Mednyánszky Ferenc esztergomi nagyprépost anyagi támogatása és egyéb adományokból építi a templomot és lelkeszi teendőit pontosan végzi.

1751—78. *Blaho András* Lednicről jött Bëlicre. Latin és tót nyelven kívül jól beszélt magyarul is. 1778—79. *Godor László*, előbb pogrányi plebános volt. 1779—95. *Strba István*, előbb Z.-Ugróczon működött.

1795—40. *Pravoticzky Illés*. Tanulmányait Trencsénben és Pozsonyban végezte. A latin és tót nyelven kívül még németül beszélt. Káplán volt Zsolnán, majd Kiszuca-Ujhelyen és Motesicén, aztán nyitrai szent szeki jegyző. 1795-ben bélici plebános, 1813-ban szkacsányi kerületi esperes és 1827-ben sz. szeki ülnök. Az 1828-iki can. visitatio ezeket a kath. paphoz nagyon illő dolgokat írja róla: „a talarit folyton viseli, a breviariumot soha el nem hanyagolja, szent gyónáshoz gyakrabban járul, az iskolában pontosan végzi a hitoktatást, nem kártyázik, nem vadász és adósságai nincsenek. Ugy a plebánosi, mint az esperesi teendőket a legpontosabban teljesíti.”

1840. jan. 31-étől 1896. szept. 21-ig *Minár Mihály*, előbb trencsényi káplán volt. Esperes 1871. bold. sz. Máriáról nevezett ábrami apát 1884-ben lett. A lelkipásztorokodásban nem igen erőltette meg magát, de a közügyek terén mindig tevékeny részt vett. Igen vendégszerető volt. Utóai mindig hálásak lesznek neki, hogy — mint fentebb említém — a plebánia épület körüli egészségtelen mocsarak nagyobb részét tetemes költséggel nemcsak kiszáritotta, hanem azok helyén oly eszmos kertet létesített, a minőt plebániákon ritkán találunk; továbbá, hogy a plebánia mellett s a falun kívül fekvő iskolateltet a plebánia számára megszerezte; és az iskolát 1860-ban a községbe telepítette át, de különösen, hogy a plebánia földek tagosítását igen szerencsésen vitte keresztül.

(Folyt. köv.)

¹ L. Men. Vat. I. Tom p. 200.

² Ezen forrásra Vagner József praelatus úr szíves volt figyelmeztetni.

Telefon.

R. urnak. Helyben. Őn a fogadást megnyerte s körje a 100 darab rogáliát. Igonis Gerstl Gyula nyitrai birtokos, *Arpási Imre* bankigazgatónak édes fiére, s ennek utján a *Verő* familia sógora, már évek előtt *kikerestelkedett*, s azóta *nem zsidó!* — A zsidó hitközségi adót ennél fogva fizetni nem köteles, habár tavaly vagy harmadéve előbbi vallása iránti kegyeletből és családjának többi tagjai iránti jóakarattól fizette is. — *Gerstl Gyula* egyébiránt már előbb is egyike volt a legkedveltebb zsidóknak. — *Wahrmann Richárd* is évek előtt keresztelkedett ki a nyitrai barátok templomában, keresztatyja Pongrácz Kálmán nyitrai közjegyző volt.

Himző munkákra kiválóan alkalmas

Pfaff-varrógépeit

Pfaff-varrógépeit

ajánlja

SZLÁVIK KONSTANTIN
Nyitra, Plebánia-utca 4. szám.

A Pfaff-varrógépek — eltérőleg egyéb gyártmányoktól **aczel-alkatrészekből** állanak az utolsó csavarig.

Erős anyagok feldolgozására mint **ipari gépek** első helyen állanak. Tartósságuknál fogva hosszú időre szóló irásbeli jótállást biztosítok.

Javításokat elfogadok.

Kiváló tisztelettel

Szlávik Konstantin
mechanikus, optikus.

1-10

Árjegyzék ingyen.

VAJDA J. butorgyári raktára
NYITRÁN, Párutca.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Szolid és pontos kiszolgálás!

A n. é. butorvásárló közönség becses figyelmébe ajánlom dús választékú, szilárd és modern stílű **háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezésekből** álló **RAKTÁRAMAT**

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, a képzelhető legjutányosabb árakon, **ügyszintén sajátkészítményű kárpitos-butoraimat.** Kiváló tisztelettel **VAJDA J.**

Kivánatra költségvetéssel és rajzokkal készséggel szolgálók.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát. — valamint **férfiszabó-műhelyét,**

melyben ugy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, ugymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, címádkat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.

*** Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl. ***

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24% kén-savas káli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kén-savas káli tartalommal,

Kovasavas kálit

(dohánytrágyázásra), továbbá

mindennemű egyéb **műtrágyaféléket,** azonkívül

Ré zg á l i c o t (98-99%)

elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA“ műtrágya, kén-sav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

Kiváló szerencse Töröknél!

Felülmulhatlanul

kedvez főarudánknak a szerencse. Rövid idő alatt 12 millió korona nyeremény-nél többet fizettünk nagyrabecsült vevőinknek; csak a legutóbbi 5 hónapban a három legnagyobb nyereményt es pedig:

a 605.000	koronás nagy jutalmat az 57080. számú sorsjegyre
a 100.000	" főnyereményt a 74366. " "
a 90.000	" " a 109780. " "

és ezeken kívül még egyéb sok nagy nyereményt.
Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydúsabb osztálysorsjátékában vegyen részt. — A most következő magy. kir. szabadalmazott 13. osztálysorsjátékban újból

110,000 sorsjegyre 55,000 pénznyeremény

jut és összesen egy hatalmas összeget.

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben 1,000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000.
1 à 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à 80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000,
1 à 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000,
8 à 15.000, 36 à 10.000 korona és még sok egyéb;
összesen 55.000 nyeremény és jutalom 14.459.000 korona összegben.

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

$\frac{1}{8}$ eredeti sorsjegy frt —.75 vagy kor. 1.50; $\frac{1}{4}$ eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy kor. 3.—

$\frac{1}{2}$ " " frt 3.— " kor. 6.—; $\frac{1}{1}$ " " frt 6.— " kor. 12.—

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük.

Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

f. évi november hó 19-ig

bizalommal hozzánk beküldeni, miután a huzás e napon kezdődik.

TÖRÖK A. és T^{SA}

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főarudánk osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: Teréz-körut 46/a. I. fiók: Váci-körut 4/a.

II. fiók: Múzeum-körut 11/a. III. fiók: Erzsébet-körut 54/a.

Rendelőlevél levágandó. TÖRÖK A. és T^{SA} bankháza Budapest.

Kérek részemre _____ I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget _____ kor. összegben utánvételezni kérem
— postaltalvánnyal küldöm — mellékelem bankjegyekben (bélyegekből). — A nem tetsző törölendő!

Pontos cím:

Alapított 1869-ben.

NYITRAI NÉPBANK

mint részvénytársaság

elfogad betéteket a legutányosabb feltételek mellett, leszámítol váltókat, betéti könyvecskéket; kölcsönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett amortizációra különböző tervekben; előleget ad arany- és ezüstneműekre, sorsjegyek, részvények- és másnemű értékpapírokra; elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árfolyamban; felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási ügyekről.

Az igazgatóság.

Székhaza Varosházter 3. sz.

Nyitrai Népbank zálogkölcsön-osztálya.

Zálog-árverés

1903-ik évi november hó 17-én.

Mindazon ékszerek és zálogtárgyak, melyek 1903. évi június végeig ki nem váltattak vagy át nem irattak, f. évi november 17-én a Nyitrai népbank termében délután 2—4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Fizetési halasztások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vétessék, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltettek sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Nyitrán, 1903. október hó 14-én.

Az igazgatóság.

Hirdetmények

„Nyitramegyei Szemle” részére jutányos áron felvétetnek a kiadóban, Nyitrán, Papnevelde-utca 9. szám.

FELTŰNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.